

І. Д. Гамкало

Паліцин Іван Осипович

ПАЛІЦИН Іван Осипович (справжнє — Паліце; 17. 11. 1865, м. Вліневес поблизу м. Мельник, Австро-Угорщина, нині Чехія — 03. 06. 1931, м. Свердловськ, нині Єкатеринбург, РФ) — скрипаль, диригент, педагог. Заслужений артист РСФРР (1925). Герой Праці (1925). Закінчив Київське музичне училище (кл. скрипки *О. Шевчика*) та медичний факультет Московського університету (1890), де грав і був другим диригентом симфонічного оркестру. Уроки диригування брав у *Й. Прибіка*, коли той працював у Києві. 1890 — один із засновників Саратовського оперного театру, від 1893 — у Казансько-Саратовській оперній групі (обидва — Росія); 1901—07, 1908—10 — головний диригент Київського оперного театру, де 29 вересня 1901 на відкритті нової будівлі диригував оперу «Життя за царя» М. Глінки (вперше з повної партитури з духовим оркестром). За період роботи в Києві здійснив постановки 42-х опер. 1907—08, 1910—13 — головний диригент Опери С. Зиміна (Москва). 1911 брав участь в «Російських сезонах» С. Дягілева в Парижі, 1913—17 — в Одеському оперному театрі, 1917—23 — Залізничному оперному театрі в Києві. 1920—21 разом із *Я. Степовим*, *А. Петрицьким*, *Б. Ніжинським*, [М. Микишею](#), *Ф. Орешкевичем* та [П. Гончаровим](#) був засновником «Української районної опери», диригував в оперному театрі, виступав з Державним симфонічним оркестром імені М. Лисенка, керував оперним класом в Консерваторії (усі — Київ). 1923—24 — головний диригент Харківського, 1924—29, 1930—31 — Свердловського, 1929—30 — Бакинського оперних театрів. Помер за пультом під час репетиції симфонічного оркестру. Серед великого оперного репертуару — «Пікова дама» П. Чайковського (м. Саратов, 1892), «Дон Карлос» Дж. Верді (Казансько-Саратовська оперна група, 1895, вперше в Росії), «Різдвяна ніч» М. Лисенка (до 35-річчя творчої діяльності автора), «Продана наречена» Б. Сметани (вперше в Україні; обидві — 1903), «Борис

Годунов» М. Мусоргського зі сценою «Під Кромами» (1908; усі — Київ), «Долина» Е. д'Альбера (1911, вперше в Росії), «Сестра Беатріче» О. Гречанінова (1912; обидві — Москва), «Флорентійська трагедія» Б. Яновського (Одеса, 1914; обидві — 1-е виконання), «Галька» С. Монюшка (українською мовою за участю [М. Литвиненко-Вольгемут](#), [М. Донця](#), [І. Козловського](#), Харків, 1924) та ін. Керував оперним класом в Київському музичному училищі, Свердловському музичному технікумі.

Рекомендована література

1. Евдокимова Я. К. Музыкальное прошлое Саратова до 1917 г. — организация оперной труппы. Первые десять сезонов // Из муз. прошлого. Москва, 1960. Вып. 1;
2. Штейн Б. С. Музыкальная жизнь Свердловска 1917—1941 // Там само. 1965. Вып. 2;
3. Боголюбов Н. 60 лет в оперном театре. Москва, 1967;
4. Стефанович М. Київський театр опери і балету: історичний нарис. К., 1968;
5. Дагилайская Э. Чешские музыканты в Одессе // Вопр. муз.-исполнител. искусства. Москва, 1969. Вып. 5;
6. Скоробогатько Н. Нотатки оперного концертмейстера. К., 1973;
7. Боровский В. Московская опера С. И. Зимина. Москва, 1977;
8. Станішевський Ю. Національна опера України. Історія і сучасність. К., 2002.

Бібліографічний опис:

Паліцин Іван Осипович / І. Д. Гамкало // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2023. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-880107>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).